

(НИН, 15.01.2009)

Хоће ли Србија добити нову владу, нове изборе или нове изговоре? Када би се, неким чудним стицајем околности, направило озбиљно, непристрасно истраживање међу људима који данас верују да јесу део политичке, пословне, интелектуалне и криминалне елите могло би да се закључи како власт у Србији није била сигурнија од 9. марта 1991. године, али је друштво, изгледа, сваким даном у сваком погледу све мање сигурно. Опозиција се још није опоравила од тешког пораза и углавном је разапета тешком дилемом да ли, пошто је већ поражена као опозиција, треба да се приклони власти или да сачека нека погоднија времена када ће власт у Србији, а и пажљиво контролисан ентузијазам око ње, толико потрошити да ће грађани морати да се окрену ка опозицији. Медији демонстрирају храброст над великим платама директора чим им из другог дела владе доставе све податке и обећање да ће њихов рад обилато наградити, а остаци слободне интелигенције лелујају између две велике мисли “ова власт је најбоља у последњих 100 година, али јој светске прилике нису дозволиле да покаже свој потенцијал” и “ова власт прави неке грешке али када погледамо шта јој је алтернатива, одмах помислимо да је безгрешна”. Иако у Србији више нема државних званичника који виде развојну шансу у светској кризи, иако су и политичари и медији почели да се том кризом баве озбиљније, у самом друштву је то доживљено као неко чудо, које мења свет око нас али се доживљава као нека светска непогода која ће нас окрзнути или мимоићи.

Као и све мале државе, и Србија је прилично дуго, цирка неколико векова, земља у којој се готово све кључне одлуке доносе некада пажљивим а некада веома грубим укрштавањем воље њених грађана и великих сила. Свако ко има прилике да посматра пријатељске земље бивше Југославије рећи ће како Србија, која има традицију нечега што се зове државност, делује као сасвим озбиљна земља јер се у њој ипак зна за неки ред, протокол, а добар део њене елите не отвара кишобране сваки пут када у Вашингтону пада киша. Присетиће се и како су у Црној Гори својевремено влада и њој блиски шверцери цигарета покренули дневни лист, али се том медију догодило да објави један сасвим мали и веома незгодан текст о жени америчког амбасадора. Када је власник видео прве примерке листа из штампарије, позвао је уредника и сутрадан се појавило светско медијско чудо – лист се појавио с белином, рупом усред странице. Али такве анегдоте, као и приче о високом представнику који има нешто мања овлашћења од

римског императора, не мењају ништа на “српској ствари” у којој се готово све светске непогоде преливају на Србију, а ниједна од светских користи не стиже у Србију због већ поменутих непогода. Тако је читав низ великих обећања, на чијим је леђима европска коалиција освојила власт, већ пао у воду, а грађани Србије ће бити веома срећни ако крајем ове године буду имали исти стандард који су имали пре две, три године. За светску кризу и њене последице заиста није крива ни ова ни прошла, ни претпрошла влада ни било која српска влада, али ће само ова влада сносити последице последица светске кризе. То још увек делује далеко, то се још увек своди на ситне, додуше свакодневне ударе по џеповима сасвим обичних људи, али ће та социјална, политичка тензија у Србији ове године јачати. Власт ће, како време иде, доносити све мање прилика за бесрамно богаћење, уграђивање или једноставно пљачкање, а све више терета социјалног незадовољства. Велике, елементарне финансијске непогоде у Србији, које изазивају светске или домаће кризе, до сада су углавном служиле као изговор да пар хиљада људи купи улазнице за спокојан живот далеких потомака, дочим ће сви остали бити позивани на стрпљење и националну солидарност. Светска криза је прилика за Србију да заиста постане озбиљно друштво. Није баш реално да тајкуни поделе терет социјалне кризе са друштвом, иако то маркетиншки јако добро звучи, али би за почетак њихови абоненти, политичке партије и лидери, то могли да учине. Ако је један од најозбиљнијих бизнисмена у Србији изјавио, поводом чувеног једностраног примењивања Споразума о асоцијацији и стабилизацији, да не види никаквог смисла да се смањују порези на „мерцедес” а повећавају на кафу, онда би неко у нарасе социјално-одговорној влади морао да разреши једноставну дилему – јесу ли они сервис ЕУ, која им редовно шаље дирљиве изјаве пријатељства без иједног доказа, бизнисмена који спонзоришу све партије уз крајње банални услов да се баве корупцијом, али да не буде њих, и приватизацијом али да тамо не буде никога осим њих, или су ипак они зависни од једног сасвим безобалног гласачког тела које верује да су на изборима добили њихову власт.

Када су социјалисти мањински подржавали прву Коштуничину владу, “демократска јавност” је то доживела као врхунску издају 5. октобра, али је иста јавност дакле улазак у владу дочекала као епохални искорак ка ЕУ. Убрзо је и Чедомир Јовановић, без икаквог лома, ушао у коалицију са социјалистима како би спречио да Београдом владају старе снаге. Расцеп међу радикалима је само допринео стабилизацији политичке сцене јер Борис Тадић има веома широку клупу за резервне играче – тако је Томислав Николић, кога су унапред клеле партијске другарице за скупштинском говорницом јер се чуло за његове разговоре са Тадићем, доживео да његов доскорашњи лидер Војислав Шешељ у Хагу призна како се са властима договарао о усвајању буџета. Власт, дакле, има огроман маневарски простор да из кризе и ломова изађе са што мање ожиљака, али је изгледа мањак памети или вишак пропаганде спречава да направи велику, народну коалицију или национални консензус о светској кризи која ће, како изгледа, ипак погодити Србију.